

DĂ-ȚI DRUMUL LA VORBĂ!

Carta Europeană a Limbilor Regionale sau Minoritare

► Carta obligă autoritățile să garanteze că putem folosi româna băiașă în viața publică și că ea este prezentă în școli, în media și în oferta culturală.

► coe.int/minlang

GHID LINGVISTIC
ROMÂNĂ BĂIAȘĂ
ÎN CROAȚIA

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare, tratat al Consiliului European, protejează și promovează, printre altele, româna băiașă în Croația. Acest ghid lingvistic vă îndrumă către prevederile Cartei, pe care Croația trebuie să le aplice românei băieșe.

Cu toate acestea, nici Croația, nici Carta, nu vă pot proteja limba singure. Principala responsabilitate vă revine dumneavoastră. Româna băiașă în Croația va supraviețui doar dacă dumneavoastră o folosiți zi de zi – și peste tot. Și hai să fim sinceri: o limbă care este folosită doar în jurul mesei de bucătărie, cu siguranță va muri.

Nu vă încuiați limba în casă: luați Carta în serios și folosiți-vă de multitudinea de oportunități pe care le garantează, în ceea ce privește folosirea românei băieșe în viața publică de fiecare zi.

Folosiți-vă limba, nu o lăsați să moară!

OBIECTIVE ȘI PRINCIPII

— În ceea ce privește româna băiașă, în zonele în care ea este folosită și în funcție de situația ei, Croația își întemeiază politica, legislația și practica, printre altele, pe următoarele obiective și principii:

- recunoașterea românei băieșe ca o expresie a bogăției culturale
- respectarea ariei geografice a românei băieșe, în așa fel încât diviziunile administrative existente sau noi să nu constituie un obstacol pentru promovarea ei
- necesitatea unei **acțiuni hotărâte pentru promovarea românei băieșe** în vederea salvării ei
- **facilitarea și/sau încurajarea folosirii românei băieșe, oral ori în scris, în viața publică** (de exemplu, în mijloacele de comunicare, în viața culturală, economică și socială, în relațiile cu autoritățile, în justiție) **sau privată**
- asigurarea de **forme și mijloace adecvate de predare și studiere a românei băieșe, la toate nivelurile corespunzătoare** (de exemplu, grădiniță, învățământ primar, învățământ secundar, învățământ tehnic și vocațional)

- menținerea și dezvoltarea relațiilor între grupurile care vorbesc româna băiașă, în domeniile prevăzute de Cartă
- asigurarea de mijloace permițând persoanelor care nu vorbesc româna băiașă să o învețe, dacă doresc acest lucru
- promovarea **studiilor și a cercetărilor în domeniul limbii române** în universități sau instituții echivalente
- promovarea unor forme corespunzătoare de **schimburi transnaționale**, în domeniile prevăzute de Cartă, cu state în care limba română este vorbită.

— Croația se angajează să elimine, dacă nu a făcut-o deja, orice **distincție, excludere, restricție sau preferință nejustificată** relativă la folosirea românei băieșe și având drept scop descurajarea sau punerea în pericol a menținerii sau dezvoltării acesteia. **Adoptarea de măsuri speciale** în favoarea românei băieșe, destinate să promoveze egalitatea între vorbitorii ei și restul populației sau urmărind să țină seama de situațiile ei specifice nu este considerată ca un act de discriminare față de vorbitorii limbilor mai răspândite.

— Croația se angajează să promoveze, prin măsuri corespunzătoare, înțelegerea reciprocă între toate grupurile lingvistice ale țării, îndeosebi acționând în așa fel încât **respectul, înțelegerea și toleranța față de limbile regionale sau minoritare** să figureze printre obiectivele educației și instruirii desfășurate în țară, și să încurajeze mijloacele de comunicare în masă să urmărească același obiectiv.

— În determinarea politicii față de româna băiașă, Croația se angajează să **ia în considerare necesitățile și dorințele exprimate de grupul care o folosește**. Croația este încurajată să creeze, dacă este necesar, organe cu rol consultativ asupra tuturor chestiunilor legate de româna băiașă.

Alături de Cartă, beneficiați și de prevederile **Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale** a Consiliului European. Prin acest tratat, statul se angajează să promoveze condițiile de natură să permită persoanelor aparținând minorităților naționale să **își mențină și să își dezvolte cultura și elementele esențiale ale identității (limba, religia, tradițiile și patrimoniul**

cultural), precum și să protejeze aceste persoane împotriva asimilării. Convenția-cadru garantează dreptul de a folosi limba minoritară în viața publică și acoperă aspecte cum ar fi accesul la **manuale școlare**, dreptul de a înființa și administra propriile **instituții private de educație și formare**, dreptul de a folosi **prenumele** și de a afișa **denumirile străzilor** în limba minoritară, dreptul de a afișa în limba minoritară **inscripții cu caracter privat**, vizibile pentru public, **participarea** efectivă la viața publică (inclusiv în organizații neguvernamentale) și încheierea de **acorduri privind protecția minorităților** cu alte state.

AȚI ÎNTÂLNIT PROBLEME?

Orice organizație sau asociație constituită în mod legal în Croația poate atrage atenția Consiliului Europei în legătură cu probleme referitoare la obligațiile asumate de Croația sub egida Cartei. Asemenea declarații pot fi trimise la:

European Charter for Regional or Minority Languages
Council of Europe
F-67075 Strasbourg
minlang.secretariat@coe.int

Ghidurile lingvistice au fost realizate pentru a oferi o imagine de ansamblu asupra prevederilor aplicabile fiecărei limbi protejate de Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare. Acest ghid nu înlocuiește Carta. Pentru versiunea autentică a tuturor prevederilor acceptate de părți și lista limbilor regionale sau minoritare protejate de acestea, vă rugăm să consultați pagina de internet a Consiliului Europei la <http://conventions.coe.int>. Alte **Ghiduri lingvistice** vor fi realizate treptat.